

Kitekint? - Piac és társadalom

2010 június 17. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

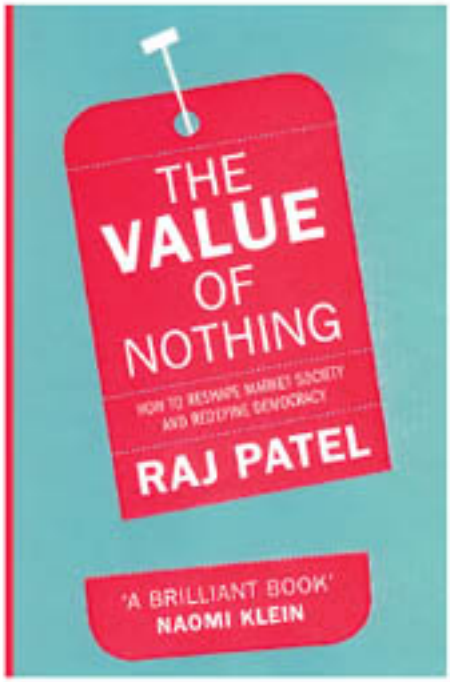
Mit üzen nekünk Polányi? Miért hamis a Hatékony Piacok Elmélete? Mit mond Stiglitz? Igaza van-e Oscar Wilde-nak? Milyen lesz az új világ?

Raj Patel könyve arról szól, hogy az elmúlt évtizedek hamis mítoszokon és erkölcstelen politikákon alapultak a

fejlett világban, s?t a világ egészében.

A neoliberális közgazdászok felállították a Hatékony Piacok Elméletét, amely szerint a piac önszabályozó, ott mindenki racionális döntést hoz, és egy bölcs láthatatlan kéz egyensúlyt teremt a piacon. Ha vannak is válságok, azokat a piac megoldja, nincs szükség állami beavatkozásra, s?t ez kifejezetten káros, mert megzavarja a piaci önszabályozást.

A mostani válság már mindenki számára egyértelm?vé tette, hogy ez a tétel alapjaiban hamis. A piacon senki nem rendelkezik az optimális döntéshez szükséges minden információval, ezért az egyéni döntések sokszor irracionálisak, így a piac m?ködése sem racionális, ahogy azt a kés?bbi Nobel-díjas Stiglitz már 1980-ban megírta. A válságot nem a piac oldja meg, hanem az állam, és éppen azért jött a válság, mert leépítették az állami szabályozást. Ezt azért tették - el?ször Amerikában, majd szerte a világban -, mert az üzleti szektor fogságban tartja a kormányokat: az államok az üzleti vállalkozás érdekeit érvényesítve leépítették a szabályozást. A mostani amerikai kormány is a nagyvállalati, f?ként pénzügyi és banki érdekek fogságában van, a gazdaságpolitikát alakító kormányzati vezet?k onnan jönnek és oda térnek vissza, ahonnan a válság érkezett.

Raj Patel:
The Value of Nothing,
Portobello Books Ltd.,
www.portobellobooks.com

Idézi Polányi Károlyt, aki 1944-ben kiadott A nagy átalakulás cím? könyvében már szertefoszlatja azt a mítoszt, hogy piac és társadalom egymástól függetlenek. A gazdálkodók földt?l való megfosztása - az eredeti t?kefelhalmozás angol módja - vezetett oda, hogy a közösségi értékek elváltak az üzleti érdekekt?l, de ez ellen a társadalom kés?bb fellázad majd, és megpróbálja érvényesíteni a közösség érdekét. Szerz?nk szerint eljött a társadalmi válasz ideje, mert a piaci vállalkozások még mindig fogságban tartják az államokat. A válasznak globálisnak kell lennie, mert most globális méretekben megismétl?dik, ami néhány száz évvel ezel?tt Angliában történt: akkor a földet vették ki a közösség tulajdonából, most a Földet veszik ki a nagyvállalatok és a piacok az emberiség birtokából. A Föld er?forrásainak használatáért a piaci vállalkozások nem fizetik meg az újratermeléshez szükséges árat, miközben sokszor magát az árat, tehát a kárt - mint a szén-dioxid kibocsátása, a légkör szennyezése, fajok gyorsuló kipusztulása - sem tudjuk meghatározni.

Oscar Wilde szerint az emberek mindennek tudják az árát, de semminek nem ismerik az értékét. Mintha ma is ezen a tudatlanságon alapulna Földünk, javaink és értékeink elrablása. Egy, az egész világra kiterjed? 2008-as felmérés szerint az emberek 92 százaléka kíván állami egészségügyi ellátást, 91 százaléka állami oktatást, 82 százalékuk szerint az államnak kell fellépnie a n?kkel szembeni megkülönböztetések ellen, és 72 százalékuk szerint a kormányoknak kell gondoskodniuk az éhez?kr?l. Az emberek tudják, hogy a piaci vállalkozások mindezt

nem oldják meg, mert csak az árat ismerik, az értéket nem.

Szerz?nk szerint eljött az id?, hogy a Föld emberiség által birtokolt er?forrásait újból közös tulajdonként határozzuk meg, ne piaci vállalkozások magánjavaiként. Ilyen a leveg?, az élelmiszer, a föld, a víz és a többi, az élethez alapvet? er?forrás. Szabadon kell engedni a demokráciát, hogy az emberek együtt dönthessenek a közös er?források felhasználásáról, ahogy az egy sor brazil városban történik, ahol a helyi lakosok közösen döntenek a helyi jövedelmek és er?források megosztásáról.

A mai id?kben - szemben Oscar Wilde idejével - mintha az emberek már jobban tudnák a fontos dolgok értékét, talán azért is, mert a fontos javak többségét már elvették t?lük. Eljött tehát az id?.

Matolcsy György, hetivalasz.hu

Ajánló